

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ	СУ СМЯ НУБіП України 7.5-072-05
	НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ	Введено в дію: Наказ № _____
	« <u>Положення</u> про робочу програму навчальної дисципліни»	від _____

Додаток 2

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра земельного кадастру

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет (ННІ) землевпорядкування
(назва)

“ 14 ” травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Галузь знань С - Економіка та міжнародні економічні відносини
Спеціальність С1 – Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Освітня програма Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

Факультет (ННІ) землевпорядкування

Розробники: проф. кафедри, д.е.н., проф. Новаковська І.О.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2026 р.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Доктор філософії (PhD)
Спеціальність	С1 – Економіка
Освітня програма	Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	-
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	залік

2. Мета, завдання та компетентності які набуваються під час проходження педагогічної практики здобувачам третього рівня вищої освіти спеціальності С1 «Економіка»

2.1. Основний зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики відображені в даній програмі практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним із етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформуванню професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Програма педагогічної асистентської практики розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами згідно постанов КМУ №502 від 19.05.2023 р. та №507 від 03.05.2024 р.) та №283 від 03.04.2019 р. «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікації» та від 19.05.2023 №505 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів», інші нормативно-правові акти з питань освіти, Статуту Університету, внутрішніх інструкцій, положення, якими регулюється освітній процес в Університеті.

Терміни проходження виробничої практики:

Для аспірантів 3-го року навчання спеціальності С1 «Економіка» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії з економіки», згідно з навчальним планом, передбачається проведення педагогічної практики у 5,6-му семестрі тривалістю восьми робочих тижнів.

Педагогічна практика — це важливий етап у підготовці до реалізації освітньо-наукової діяльності, оскільки саме через неї здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня набувають цінного досвіду інтеграції наукових здобутків зі студентським навчанням. **Метою** практики аспірантів є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності С1 – «Економіка» професійно-педагогічної компетентності, розвиток умінь і навичок організації та проведення освітнього процесу у закладах вищої освіти, а також підготовка до викладацької та науково-педагогічної діяльності. Її ключовими **завданнями** є:

- ознайомлення з практикою установ та організацій. Аспіранти досліджують діяльність органів державного управління, наукових установ і бізнесу в сфері природокористування і екологічного менеджменту. Це формує реальний контекст для викладання і полегшує підготовку прикладів із практики.
 - вивчення сучасних методів і технологій управління ресурсами. Ознайомлення з ГІС-інструментами, цифровим моніторингом і сучасними системами обліку дозволяє демонструвати студентам найновіші підходи до управління природними ресурсами.
 - аналіз нормативно-правового та інституційного контексту. Це завдання допомагає закласти базу для формулювання вправ і кейсів на основі реальних норм і обґрунтувань діяльності органів влади.
 - опрацювання методів економічного обґрунтування екологічних проєктів. Це включає застосування еколого-економічного аналізу, оцінки природоохоронних заходів і проєктування завдань, що відображають реальні виклики сталого розвитку.
 - формування навичок роботи з екологічною статистикою і базами даних. Участь у аналізі даних дозволяє аспірантам наблизити студентські задачі до реального аналізу тенденцій, використовуючи бази таких ресурсів, як Держстат чи Data.gov.ua.
 - проведення власних досліджень за темою дисертації. Ця діяльність слугує мостом між наукою та викладанням, дозволяючи адаптувати результати дисертаційних досліджень для використання в освітньому процесі.
- У результаті набуття практичного досвіду виконання широкого спектру геодезичних, землевпорядних, кадастрових, картографічних та геоінформаційних робіт у здобувачів вищої освіти будуть сформовані наступні компетентності:

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність ідентифікувати комплексні проблеми в галузі економічної науки та освіти, у тому числі в дослідницько-інноваційній діяльності, та пропонувати наукові підходи до їх вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики економіки;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті, налагоджувати наукову взаємодію, співробітництво.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземними мовами, глибоке розуміння іншомовних наукових текстів з економіки.

СК 4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, наукових установах та у реальному секторі економіки.

програмні результати навчання:

ПРН 7. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

РН08. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН09. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.

Базами практики є кафедри Університету або інших вітчизняних / зарубіжних ЗВО, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за різними рівнями зі спеціальностей, за якими навчаються здобувачі вищої освіти в Університеті.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

3.1. Загальне керівництво педагогічною асистентською практикою аспіранта покладено на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

3.2. Безпосереднє керівництво педагогічною асистентською практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник/керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;
- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

Для організаційного забезпечення виконання програми практики керівник розробляє календарний графік практики з орієнтовним розподілом часу на виконання різних її розділів або видів робіт. Календарний графік доцільно подати у вигляді таблиці. Процедура захисту здобувачами звіту з практики комісії не включається у календарний графік, а здійснюється упродовж одного тижня після її закінчення.

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

4.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- звіт з педагогічної практики аспіранта;
- календарний графік проходження практики;
- календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної практики;
- відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики.

Звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять, тощо.

Розроблені плани-конспекти занять (не менше однієї лекції, одного семінарського і одного лабораторного заняття).

Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, семінарського, лабораторного заняття).

Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

4.2. Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

4.3. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

4.4. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ АСПІРАНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

I. Рівень науково-методичної підготовки

- володіння сучасними методами наукових досліджень у галузі;
- здатність до теоретичного узагальнення та формулювання наукових висновків;
- вміння застосовувати науково-методичний апарат для аналізу практичних ситуацій;
- знання нормативно-правової та інституційної бази за напрямом підготовки;
- наявність власних пропозицій і творчий підхід до вирішення завдань практики.

II. Організаційні та професійні вміння

- уміння планувати й організовувати свою діяльність під час практики;
- дотримання вимог до ведення документації та звітності;
- дисциплінованість, відповідальність і самостійність у роботі;
- ефективна комунікація з керівниками практики та колегами

III. Дослідницька активність

- якість зібраних матеріалів та інформаційних джерел;
- використання сучасних інструментів збору й обробки даних (у т.ч. цифрових технологій);
- обґрунтованість і логічність аналізу результатів;
- наявність елементів наукової новизни у висновках.

IV. Якість підсумкових матеріалів

- змістовність і повнота звіту з практики;
- відповідність структури звіту встановленим вимогам;
- грамотність, чіткість і логічність викладу;
- наявність ілюстративних матеріалів (схем, таблиць, діаграм тощо).

V. Загальний рівень професійної компетентності

- здатність застосовувати отримані знання на практиці;
- прояв ініціативності та критичного мислення;
- уміння презентувати результати своєї діяльності;
- готовність до подальшої наукової та педагогічної діяльності.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»:

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Навчально-методичне забезпечення

- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо проходження педагогічної практики для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с.
2. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
3. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Педагогіка : навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна. – Кременчук : Видавництво «НОВАБУК», 2024. – 208 с.
4. Пономаренко Є. Г. Економіка природокористування та природоохоронної діяльності : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 183 – Технології захисту навколишнього середовища / Є. Г. Пономаренко, О. С. Ломакіна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – 58 с.<http://surl.li/psjxw>
5. Novakovska I.O., Kustovska O.V. Economics of land use and land management. Part I: textbook. Kyiv: NUBiP of Ukraine, 2022. – 408 p.

Нормативно-правова база

6. Цивільний кодекс України (Книга четверта «Право інтелектуальної власності»). URL: <https://i.factor.ua/ukr/law-54/section-299/>
7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
8. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії: постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>
9. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки України 12.01.2017 № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
10. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: наказ Міністерства освіти і науки України 23.09.2019 № 1220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text>
11. Про затвердження форми рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії: наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2024 № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0667-24#Text>
12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
13. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
14. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

Інформаційні ресурси

15. Електронна бібліотека НУБіП України. URL: <https://nubip.edu.ua/structure/library>
16. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
17. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>
18. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
19. Служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
20. Журнал «Вісник податкової служби України». URL: <http://www.visnuk.com.ua>
21. Нормативні акти України – законодавство для практиків .URL: <http://www.nau.kiev.ua>
22. Офіційний вісник України. URL: <http://www.gdo.kiev.ua>